

Î N C H E I E R E

8 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașkanul Găgăuziei,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Grigori Gherasimov și Alexandr Chendighelean împotriva Adunării Populare a Găgăuziei, Bașkanul Găgăuziei, terț Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei cu privire la anularea actelor admisnitrative,

împotriva hotărârii din 4 august 2021 a Curții de Apel Comrat,

c o n s t a t ă :

La 26 iulie 2021, Grigori Gherasimov și Alexandr Chendighelean au depus cerere de chemare în judecată împotriva Adunării Populare a Găgăuziei, Bașkanul Găgăuziei, terț Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei cu privire la anularea actelor admisnitrative.

În motivarea acțiunii au indicat că, la data de 20 iulie 2021, în buletinul oficial al Găgăuziei „Ekspres-Kanon” cu nr. 72 (817) a fost publicată Legea UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 „Cu privire introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”.

Articolul 1: Următoarele modificări și completări vor fi introduse în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2005 „Codul electoral” cu următoarele modificări și completări:

1. La articolul 9 alin. (2) va avea următorul cuprins: „(2) în cazul desfășurării alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei în circumscripții cu mandat unic, alegătorul își exercită votul (voturile) la locul înregistrării domiciliului său”.

2. Articolul 27 se completează cu alin. (3¹) după cum urmează: „(3¹) La desfășurarea alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei, Comisia Electorală Centrală din Găgăuzia formează trei consilii electorale de circumscripții în cadrul diviziilor administrativ-teritoriale (raioane) ale UTA Găgăuzia”.

3. La articolul 39 alin. (7) a doua propoziție va avea următorul cuprins: „în cazul desfășurării alegerilor Guvernatorului Găgăuziei și a referendumurilor din Găgăuzia în baza unei singure circumscripții electorale, alegătorul având locul de trai (înregistrare) și locul de reședință va fi inclus în lista electorală a secției de votare la locul de reședință”, a fost completată cu: „în cazul desfășurării alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei în circumscripțiile cu mandat unic, alegătorul este inclus în lista alegătorilor la locul de înregistrare a domiciliului”.

4. La art. 42 alin. (2) cuvintele „și persoanele special împuternicite de acestea” se exclud.

Articolul 2: Prezenta lege intră în vigoare din momentul publicării în buletinul oficial „Ekspres-Kanon”.

Au menționat reclamantii că, înainte de adoptarea și intrarea în vigoare a Legii locale din 20 iulie 2021, articolul 9 alin. (2) și articolul 39 alin. (7) din Codul electoral al Găgăuziei avea următorul conținut:

Articolul 9, Locul de exercitare a dreptului de a alege alin. (2): Dacă alegătorul are și domiciliul, și reședința în perioada de aflare reală, el votează la locul de reședință.

Articolul 39, Listele alegătorilor, alin. (7): Alegătorul poate fi inclus doar într-o listă de alegători și doar pe o singură secție de votare în baza documentului, ce confirmă domicilierea acestuia pe teritoriul Secției de votare respective. Alegătorul, care își are domiciliul (înregistrarea) și locul de reședință în perioada locului de aflare reală, este inclus în lista alegătorilor ai secției de votare la domiciliu.

Au relatat reclamantii că, prin Legea locală din 20 iulie 2021 a fost anulat dreptul alegătorilor de a vota la reședința lor în cadrul desfășurării alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei și împreună cu aceasta, au anulat dreptul de vot.

Din documentele anexate la acțiune care dovedesc identitatea lor și fișa de însoțire la acesta, înainte de adoptare și intrarea în vigoare a Legii locale din 20 iulie 2021, precum și până în prezent, reședința acestora se află în UTA Găgăuzia, în sat. Bugeac, ceea ce înseamnă că, din cauza actului normativ contestat, nu vor avea dreptul să voteze în această localitate pe 19 septembrie 2021 - în ziua desfășurării alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei.

Au considerat că, prin Legea locală din 20 iulie 2021 au fost încălcate principiile internaționale ale procedurii și termenului de introducere a modificărilor în legislația electorală și în special punctele 58, 63, 65 și 66 din Codul de bune practici în materie electorală adoptat de Comisia europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52 Reuniune Plenară (Veneția, 18-19 octombrie 2002).

Conform normelor internaționale indicate, legislația electorală trebuie să se bucure de o anumită stabilitate, care ar proteja-o de manipulare de către partidele politice (pct. 58 din Codul de bune practici în materie electorală).

Stabilitatea dreptului este un element important al credibilității procesului electoral și este esențială pentru consolidarea democrației. Modificarea frecventă a normelor sau caracterul lor complex pot dezorienta alegătorul. Alegătorul poate conchide în mod corect sau incorect că, dreptul electoral este doar un instrument cu care operează cei care sunt la putere și că votul alegătorului nu mai este elementul esențial care decide rezultatul scrutinului (pct. 63 din Codul de bune practici în materie electorală).

Ar fi necesar a se evita nu atât modificarea sistemelor de scrutin, ele pot fi întotdeauna îmbunătățite, ci modificarea lor frecventă sau cu puțin timp, cel puțin un an înainte de alegeri (pct. 65 din Codul de bune practici în materie electorală).

Una din modalitățile de evitare a manipulărilor ar fi definirea în Constituție, în cazul nostru în Regulamentul Găgăuziei sau în textul superior al legii ordinare a elementelor cele mai sensibile. O altă soluție mai flexibilă, ar fi de a stipula în Regulamentul Găgăuziei că, în cazul amendării legii electorale, vechiul sistem rămâne aplicabil viitoarelor alegeri - cel puțin, dacă acestea vor avea loc în anul care vine și că sistemul nou va fi aplicat numai la scrutinele ulterioare (pct. 66 din Codul de bune practici în materie electorală).

La fel, în hotărârea nr. 11 din 7 mai 2020 pentru interpretarea prevederilor art. 72 alin. (3) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională a hotărât că, prevederile legale în materie electorală trebuie să fie clare și previzibile, iar în privința acestora trebuie să existe un consens social larg. Modificările în această materie trebuie să aibă loc suficient de devreme pentru a putea fi aplicate cu succes în cadrul procesului electoral, în vederea evitării încălcării dreptului la vot și a dreptului de a fi ales.

Iar conform cerințelor art. 28 alin. (1) al Legii nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii, pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice.

Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei adoptând Legea locală din 20 iulie 2021, nu au luat în considerație și hotărârea judecătorească nr. 3-11/2021 din 6 mai 2021 emisă de Curtea de Apel Comrat, devenită irevocabilă la 23 iunie 2021 și obligatorie, conform art. 229 alin. (1) Codul administrativ și art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă, în care s-a constatat imposibilitatea schimbării legislației electorale cu mai puțin de un an înainte de alegeri.

În acest caz, Legea locală din 20 iulie 2021 a intrat în vigoare în ziua începerii campaniei electorale în Găgăuzia pentru alegerea deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei, adică la 20 iulie 2021.

Au menționat că, prin Legea UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 „Cu privire introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, au fost schimbate regulile, fiind privați atât reclamanții cât și multe alte persoane de modul votării la locul de reședință, nedefășurând o procedură preliminară prevăzută pentru adoptarea actelor legislative de acest gen și acordând un timp limitat de atac al legii locale.

Corespunzător, prin hotărârea nr. 3-11/2021 din 6 mai 2021 a Curții de Apel Comrat adoptată într-un alt litigiu s-a indicat că, „conform Codului de bune practici în materie electorală, precum și Linii directe și raport explicativ, adoptat de Comisia europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Reuniune Plenară (Veneția, 18-19 octombrie 2002 votul universal poate conține excepții. Excepțiile pot fi, de asemenea, legate de locul de reședință. Condiția de a domicilia o anumită perioadă poate fi impusă cetățenilor numai în cazul participării la alegerile locale sau regionale. Perioada obligatorie de reședință nu trebuie să depășească șase luni, o perioadă mai lungă poate fi cerută numai pentru a garanta protecția minorităților naționale”.

Au opinat că, Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei la adoptarea Legii locale din 20 iulie 2021, urmau să țină cont de condițiile expuse, constatările instanței de judecată și să stabilească în actul normativ contestat pentru

reclamanți și pentru astfel de persoane ca ei dreptul de a participa la vot în circumscripția, în care se află locul lor de reședință, cu condiția să locuiască în această reședință (în această circumscripție) de cel puțin șase luni sau să stabilească o altă perioadă, mult mai îndelungată la discreția organului legislativ, dar să nu le priveze de dreptul de vot la locul de reședință.

Au mai indicat că, la data adoptării Legii locale din 20 iulie 2021, Adunarea Populară a Găgăuziei nu avea împuterniciri de a adopta și modifica legi locale.

Această concluzie este bazată pe art. 98 alin. (1) din Regulamentul Găgăuziei, conform căruia Adunarea Populară și Guvernatorul Găgăuziei aleși în conformitate cu Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), își exercită mandatul până la expirarea duratei pentru care au fost aleși. Adunarea Populară a Găgăuziei se alege pe un mandat de 4 (patru) ani după cum rezultă din art. 43 din Regulamentul Găgăuziei, dar începutul acestui termen conform art. 50 din regulament este data convocării Adunării Populare a Găgăuziei nou aleasă de către Guvernatorul Găgăuziei.

În art. 10 alin. (4) din Legea UTA Găgăuzia nr. 2-I/V din 21 decembrie 2012 cu privire la Regulamentul Adunării Populare a Găgăuziei este stabilit că, împuternicirile Adunării Populare a Găgăuziei se încep de la deschiderea ședinței de constituire.

După cum rezultă din hotărârea Guvernatorului Găgăuziei nr. 1 din 16 ianuarie 2017 cu privire la convocarea ședinței de constituire a Adunării Populare a Găgăuziei, Guvernatorul a convocat componenta valabilă la prima ședință de constituire la data de 20 ianuarie 2017. Prin urmare, împuternicirile acestei componente a Adunării Populare a Găgăuziei au expirat la data 20 ianuarie 2021, data după care prezenta componentă nu a putut să-și exercite împuternicirile sale, prevăzute de Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei, nr. 344 din 23 decembrie 1994. Astfel, nu au fost în drept să adopte legi locale, inclusiv Legea cu privire la introducerea modificărilor în Codul electoral.

Cerințe analogice sunt stabilite și în privința organului legislativ care este valabil pe tot teritoriul țării, Parlamentul Republicii Moldova, în art. 63 din Constituția Republicii Moldova, conform căruia:

(1) Parlamentul este ales pentru un mandat de 4 ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

(2) Parlamentul se întrunește, la convocarea Președintelui Republicii Moldova, în cel mult 30 de zile de la alegeri.

(3) Mandatul Parlamentului se prelungește până la întrunirea legală a noii componente. În această perioadă nu poate fi modificată Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

(4) Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament.

Prin limitele stabilite prin Legea locală din 20 iulie 2021, se încalcă principiul internațional de egalitate consolidat în articolul 1 al Protocolului nr. 12 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată la 4 noiembrie 1950 la Roma și ratificată de Republica Moldova.

Conform articolului 1, interzicerea generală a discriminării, exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere

sau oricare altă situație. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1.

Reclamanții atrag atenția la faptul că, lipsa pragului sedentar în privința persoanelor alese, a fost constatat și de către instanța de judecată de resort în decizia adoptată conform rezultatelor desfășurării alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei prin încheierea din 23 aprilie 2008 a Curții de Apel Comrat. De atunci, persoanele alese în oricare dintre cele 35 de circumscripții din Găgăuzia nu este obligatoriu ca să aibă locul permanent de trai în circumscripția respectivă. Același principiu ar fi trebuit de respectat în legătură cu alegătorii, dat fiind faptul că dreptul la vot nu este doar dreptul de a fi ales, ci și dreptul la vot.

Legiuitorul local, acceptând restricții în privința alegătorului, trebuia atunci să stabilească restricții simetrice și în privința persoanelor alese, și anume ar fi trebuit să stabilească faptul că, în cazul desfășurării alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei, dreptul de a fi ales în oricare dintre cele 35 de circumscripții pe teritoriul Găgăuziei îl deține doar persoana care permanent locuiește în circumscripția respectivă (sau în localitatea corespunzătoare).

Regula sau principiul ar trebui să fie obligatoriu, imprescriptibil și de bază, potrivit căreia dreptul de vot din Găgăuzia este dobândit nu atât în virtutea locuirii permanente pe teritoriul localității concrete în Găgăuzia, dar pe întregul teritoriu al autonomiei. Chestiunile referitoare la locul exercitării dreptului de vot și de a fi ales ar trebui lăsate la discreția persoanei concrete care locuiește permanent pe teritoriul Găgăuziei.

În acest caz, legiuitorul poate stabili, așa cum a fost menționat mai sus, doar pentru persoanele care au un loc de trai și nu înregistrare permanentă, o perioadă de trai în localitatea respectivă (de exemplu, 6 luni și mai mult) pentru exercitarea de către aceste persoane a dreptului de vot în localitate în care ei locuiesc.

Adoptând Legea locală din 20 iulie 2021, pârâții nu au luat în considerație specificul legislației naționale cu privire la alegeri în partea dreptului alegătorului de a vota în reședința, precum și nu au ținut cont de faptul că conform art. 2 Legii nr. 344-XIII din 23 decembrie 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, Găgăuzia este administrată în temeiul Constituției Republicii Moldova, prezentei legi și altor legi ale Republicii Moldova (cu excepțiile prevăzute de prezenta lege), Regulamentului Găgăuziei și actelor normative ale Adunării Populare (Halk Topluşu) a Găgăuziei.

Au relatat reclamanții că, la fel nu s-a ținut cont de drepturile alegătorului de a vota la reședința sa, drept care este consolidat în Codul electoral al Republicii Moldova. Iar, prin Legea locală din 20 iulie 2021 a fost limitat dreptul alegătorilor de a vota la locul lor de ședere în timpul desfășurării alegerilor analogice în Adunarea Populară a Găgăuziei.

Au solicitat Grigori Gherasimov și Alexandr Chendighelean admiterea acțiunii; anularea Legii UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 „Cu privire la introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, în partea introducerii modificărilor în art. 9 alin. (2) și în art. 39 alin. (7) din Codul electoral al Găgăuziei; anularea hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei nr. 457-XLIX/VI din 16 iulie 2021 cu privire la introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul electoral, în partea introducerii modificărilor și completărilor în art. 9

alin. (2) și în art. 39 alin. (7) din Codul electoral al Găgăuziei și expedierea acestei hotărâri în partea contestată Guvernatorului Găgăuziei spre semnare.

Prin hotărârea din 4 august 2021 a Curții de Apel Comrat acțiunea a fost admisă, s-au anulat ca fiind ilegale Legea UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 „Cu privire introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, publicată la 20 iulie 2021 în buletinul oficial al Găgăuziei Ekspres-Kanon, ediția nr. 72 (817), articolul 4119, în partea modificărilor și completărilor în art. 9 alin. (2) și în art. 39 alin. (7) din Codul electoral al Găgăuziei și hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 457-XLIX/VI din 16 iulie 2021 cu privire la introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul electoral, publicată la 20 iulie 2021 în buletinul oficial al Găgăuziei Ekspres-Kanon, ediția nr. 72 (817), articolul 4118, în partea operării modificărilor și completărilor în art. 9 alin. (2) și în art. 39 alin. (7) din Codul electoral al Găgăuziei și remiterea acestei hotărâri în partea contestată pentru a fi semnată de Guvernatorul Găgăuziei cât și în partea aprobării și publicării pct. 3, conform căruia Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei urmează să asigure, în scopul gestionării efective a surselor bugetare în perioada crizei pandemice și depopulării Găgăuziei o strictă monitorizare de formare a listelor de alegători în cadrul alegerilor deputaților Adunării Populare a Găgăuziei din data de 19 septembrie 2021, cu condiția de formare a listelor de alegători fără a depăși numărul acestora (în profilul localităților) în cadrul alegerilor Guvernatorului Găgăuziei din 30 iunie 2019.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a conchis că modificările și completările operate în Legea UTA Găgăuzia nr. 63-XLIX/VI din 16 iulie 2021 „privind introducerea modificărilor și completărilor în Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul Electoral, contravin și altor norme din Codul Electoral al Găgăuziei, și anume: art. 1 din Codul electoral, listă ce cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază sau își au reședința în raza unei secții de votare, a unei circumscripții; art. 38 al. (1) Cod electoral, în registrul listelor al alegătorilor Găgăuziei se introduc datele complete despre fiecare alegător; art. 53 alin. (3) lit. a) din Codul electoral, votarea se efectuează în baza buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova, cu fișa de însoțire în care se indică domiciliul sau reședința alegătorului pe teritoriul secției de votare.

Drept motiv, scop și obiective a modificărilor și completărilor aduse art. 9 alin. (2) și art. 39 alin. (7) din Codul electoral al Găgăuziei servesc excluderea posibilității de a utiliza normele legale cu manipulări prin înregistrarea domiciliului alegătorilor în perioada desfășurării alegerilor.

Subsidiar, prima instanță a notat că conform Codului de bune practici pe cazurile electorale, adoptat de Comisia de la Veneția la sesiunea 52 din 18-19 octombrie 2002, în decursul a mai puțin de un an înainte de alegeri nu pot fi introduse modificări ce țin de elementele de bază a dreptului de vot (a alege), în special a sistemului electoral, componenței comisiilor electorale și creării circumscripțiilor electorale.

Normele de drept contestate de reclamantii s-au adoptat contrar recomandărilor actului internațional nominalizat, întrucât modificările schimbă considerabil unele reguli în vigoare de desfășurare a alegerilor, și anume influențând asupra: ordinii de întocmire a listelor de alegători; locul votării pentru o anumită categorie de alegători, constrângerea unei anumite categorii de dreptul de vot.

Necesitatea operării completărilor și modificărilor contestate nu este provocată de circumstanțele de excepție. Modificările menționate puteau și urmau a fi operate suficient de devreme, în conformitate cu art. 137 alin. (1) din Codul administrativ, în decursul nu mai puțin de un an înaintea alegerilor și nu cu cinci zile înainte de a începe campania electorală la alegerile deputaților Adunării Populare a Găgăuziei, ceea ce și nemijlocit a și avut loc în speță, fapt care categoric nu corespunde normelor recomandabile citate supra la desfășurarea alegerilor într-o societate democratică.

Curtea de Apel Comrat a menționat că, în hotărârea pentru interpretarea prevederilor articolului 72 alin. (3) lit. a) din Constituție nr. 11 din 7 mai 2020, Curtea Constituțională a hotărât că, prevederile legale în materie electorală trebuie să fie clare și previzibile, iar în privința acestora trebuie să existe un consens social larg. Modificările în această materie trebuie să aibă loc suficient de devreme pentru a putea fi aplicate cu succes în cadrul procesului electoral, în vederea evitării încălcării dreptului la vot și a dreptului de a fi ales.

Instanța de fond a conchis că, actele normative emise de organul administrației publice locale și contestate de reclamanti, nu pot fi atribuite unei măsuri rezonabile, fiind incompatibile cu normele prevăzute la art. 16, 38 și 54 din Constituție, art. 29 din Codul Administrativ.

La data de 6 august 2021 Bașkanul Găgăuziei a depus cerere de recurs, iar la data de 18 august 2021 motivarea recursului împotriva hotărârii din 4 august 2021 a Curții de Apel Comrat.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, hotărârea recurată este nejustificată și contravine legii, deoarece la adoptarea actului administrativ contestat deputații s-au ghidat de legislație, precum și de informația primită de la mass-media.

A menționat că, în perioada de la sfârșitul anului 2020 și începutul anului 2021, în unele localități din UTA Găgăuzia s-a petrecut procesul de înregistrare temporară în masă a persoanelor, care nu au trăit în localitatea în care acestea se înregistrează. Acest proces a provocat temeuri rezonabile de a considera că înregistrarea în masă a oamenilor este cu scopul de a falsifica viitoarele alegeri a deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei, care vor avea loc în anul 2021.

Unul din motivele pentru invalidarea alegerilor din etapa a 2-a a deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei în circumscripția electorală nr. 1 a avut loc la 4 decembrie 2016 din motivul migrației în masă a populației în ziua alegerilor dintr-o localitate în alta, fapt confirmat prin decizia nr. 3ra-102/17 din 6 ianuarie 2017 a Curții Supreme de Justiție.

A relatat că, concluzia instanței cu privire la setul de norme recomandate pentru desfășurarea alegerilor, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 52 sesiune, nu poate fi reținut deoarece acest set are un caracter recomandator, iar modificările adoptate la Codul electoral, nu privesc principalele elemente ale dreptului electoral și ale sistemului electoral, ci afectează doar un caz special al legislației electorale a Găgăuziei.

A solicitat Bașkanul Găgăuziei admiterea cererii de recurs, anularea hotărârii cu emiterea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii.

La data de 9 august 2021 Adunarea Populară a Găgăuziei a depus cerere de recurs, iar la data de 20 august 2021 motivarea recursului împotriva hotărârii din 4 august 2021 a Curții de Apel Comrat.

În motivarea cererii de recurs a indicat că hotărârea este neîntemeiată și urmează a fi anulată deoarece instanța nu a interpretat corect dispozițiile art. 29 alin. (1) și art. 137 din Codul administrativ.

A relatat că, împreună cu proiectul de lege, a fost prezentată nota explicativă care confirmă necesitatea adoptării actului administrativ contestat deoarece se va evita manipularea prin înregistrarea locului de reședință al alegătorilor în perioada electorală, cu scopul falsificării rezultatelor alegerilor. Din acest motiv este neîntemeiat argumentul că prin adoptarea legii a fost abolit în mod nerezonabil dreptul electoral al reclamantilor și anume, dreptul, în calitate de alegători, de a vota la locul aflării.

A considerat că, conform dispozițiilor care reglementează raporturile juridice administrative, pentru a lua în considerare o cerere administrativă de control, de reglementare și pentru a lua o decizie, în conformitate cu art. 224 alin. (1) lit. e) din Codul administrativ, este necesar să existe două condiții prealabile în ansamblu și anume, ilegalitatea actului și limitarea reclamantului în drepturile sale, care la caz nu își găsesc confirmarea.

A solicitat Adunarea Populară a Găgăuziei admiterea recursului, anularea hotărârii din 4 august 2021 a Curții de Apel Comrat cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

Examinând admisibilitatea cererilor de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, dispozitivul deciziei Curții de Apel Comrat a fost pronunțat la data de 4 august 2021, iar decizia motivată a fost notificată recurenților la data 16 august 2021. Astfel, cererea de recurs depusă de Bașkanul Găgăuziei la 6 martie 2021 și motivarea recursului la data de 18 august 2021, cât și recursul depus de Adunarea Populară a Găgăuziei la 9 august 2021 și motivarea recursului la data de 20 august 2021, sunt în termen.

La data de 17 august 2021 și 3 septembrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererilor de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 6 august 2021, Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus referință prin care a solicitat anularea hotărârii din 4 august 2021 a Curții de Apel Comrat cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Examinând admisibilitatea cererilor de recurs depuse de Bașkanul Găgăuziei și Adunarea Populară a Găgăuziei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios

administrativ al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestora, din motivele ce succed.

În temeiul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de

drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibile recursurile depuse de Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașkanul Găgăuziei.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile depuse de Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașkanul Găgăuziei, se declară inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Victor Burduh

Nicolae Craiu